

En svømmesø giver et naturligt bademiljø uden begrænsninger hverken i udseende eller i udformning og tilmed i dejligt ferskvand

www.junckerhaven.dk

TEKST: ANLÆGSGARTNERMESTER LARS JUNCKER OG
LANDSKABSARKITEKT LONE LANGER.
FOTO: JUNCKERHAVEN OG HYDRO BALANCE

Ny trend i Danmark –

Hvis du vil bade udendørs og gerne i egen have, så er det i dag muligt at skabe et anlæg, der forener funktionalitet og æstetik og desuden er helt fri for klor og andre kemikalier. Der er tale om en svømmesø, der ved hjælp af moderne, biologiske filterteknikker byder på rent og klart ferskvand, lige til at springe i.

I Schweiz, Tyskland og især Østrig er svømmesøer allerede almindelig kendt. Her er der gennem de sidste 20 år anlagt i tusindvis af dekorative svømmesøer, som et naturligt alternativ til de traditionelle swimmingpools, hvor brugen af kemikalier er nødvendig. En svømmesø giver et naturligt bademiljø uden begrænsninger hverken i udseende eller i udformning og tilmed i dejligt ferskvand.

SVØMMESØER I UDLANDET

Den første svømmesø så dagens lys i Østrig i 1983. Den blev bygget af DI Werner Gamerith, der ellers byggede traditionelle swimmingpools. Svømmesøen var opbygget med vægge, der adskilte svømmezonen skarpt fra bredzonen. Herefter overtog en østrigsk økolog konceptet og udviklede det kommercielt gennem sit firma "Biotop" i 1985. På samme

Adgang til arkitektonisk sø via stige

Svømmesøer

Svømmesøen bliver hurtigt familiens foretrukne samlingssted

tid begyndte vandhavespecialisten Richard Weixler med sit firma "Wassergarten" også at bygge svømmesøer baseret på sit eget økologiske system, og snart fulgte mange andre firmaer og private udbydere efter. Siden 1983 er der blevet bygget over 20.000 svømmesøer i Østrig, 8000 i Tyskland og 1500 i Schweiz. Derudover er der også blevet bygget svømmesøer i Italien, Belgien, Holland, Ungarn, Frankrig, Rusland, Costa Rica og Chile og nu også i Danmark.

SVØMMESØER I DANMARK

I Danmark byggede vi den første svømmesø i 2006. Vi skandinaver er jo ofte lidt længere tid om at tø op over for nye ideer, men nu mener vi fra Junckerhaven, at danskerne

er modne til at prøve dette spændende koncept. Samtidig er svømmesøen nu så velgennemprøvet i Europa, at de værste "børnesygdomme" er overstået. Der er derfor ingen grund til at starte fra bunden i Danmark. Vi har allerede været på studietur i Tyskland for at udse os de produkter, som vi mener passer bedst til danskernes temperament og det danske marked. Så nu behøver vi ikke længere at stå tilbage i forhold til vores naboer mod syd. Nu kan danskerne også tage en tur i de ferske bølger i egen have.

UDSEENDE OG UDFORMNING

Vi kan lave en svømmesø med præcis det udseende, du ønsker. Den kan efterligne naturen, eller den kan have et

stramt arkitektonisk udtryk. Har du i forvejen en traditionel pool, men er træt af brugen af kemikalier og det kedelige udseende uden for sæsonen, så behøver du heller ikke at ærgre dig. Hullet fra den gamle pool kan nemlig også danne grundlag for en svømmesø. Omkring svømmesøen kan du ligeledes skabe dig nøjagtigt det miljø, du ønsker og hermed bliver svømmesøen en naturlig del af dit haveanlæg. Ønsker du dig en svømmesø med et naturligt udseende, kan du f.eks. skabe et dansk klitmiljø omkring søen med sandstrand og med beplantning med marehalm, fyr, vildroser, eller et havemiljø med en lille terrasse ved søen omgivet af prydroser og stauder og klippet græs helt ned til bredden, eller et skovmiljø med en lang badebro i træ og beplantning af Rødel, Ask og skyggetålende stauder i langt uklippet græs eller måske et japansk miljø, med kuperet terræn, med smukke dekorationssten og stedsegrønne, blomstrende planter. Hvis du ønsker dig en arkitektonisk formet svømmesø, kan du f.eks. skabe dig et sydlandsk poolmiljø, med en stor fliseterasse og beplantning med palmer og store blomstrende slyngplanter og planter i krukke, eller mere enkelt kan man med vandplanterne skabe præcise grønne former, der komplementerer bassinets form.

Svømmesøen giver naturoplevelser lige uden for døren

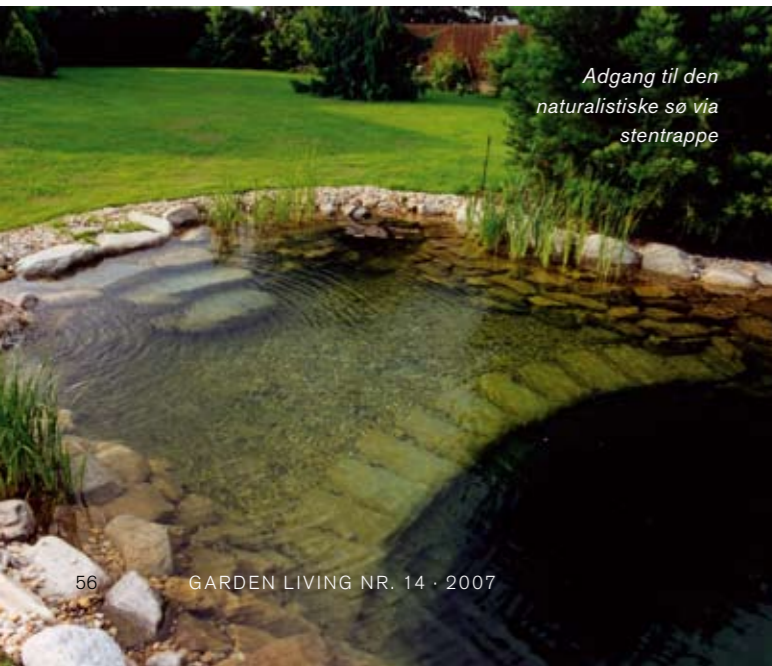
STØRRELSE OG KONSTRUKTION

Konstruktionen af en svømmesø behøver ikke at adskille sig væsentlig fra et normalt havebassin. En svømmesø bør dog minimum anlægges med en vandoverflade på 40 m², men gerne langt større, afhængig af ønsket om selve svømmeområdets størrelse, hvilket jo igen er betinget af pladsforhold og økonomi. Det koster omkring 1.500-2.000 kroner pr. kvadratmeter at få en anlægsgartner til at etablere en svømmesø. Dermed er en svømmesø væsentlig billigere at anlægge end en traditionel pool. Prisen afhænger af, hvilken type teknik man vælger at installere til vandrensningen og af størrelsen på svømmesøen. Kvadratmeterprisen bliver nemlig billigere, jo flere kvadratmeter, der skal laves. Konstruktionen kan også læne sig op ad den traditionelle pool - dog skal der altid være en bredzone i forbindelse med svømmesøen. Bredzonen er det øverste plateau med planter i svømmesøen. Det er her den nødvendige biologiske omsætning af vandets næringsstoffer sker, ved hjælp af vand- og sumpplanter. Bredzonen skal altid udgøre mindst en tredjedel og gerne halvdelen af vandspejlet, for at opnå den nødvendige rensende effekt. I svømmesøens bredzone udlades der dog sumpjord på grund af faren for udvaskning af jordpartikler m.v. I stedet anvendes granitskærver eller lava som rodzone til vandplanterne. Kort sagt samler en svømmesø det bedste fra den traditionelle pool og et smukt havebassin.

Svømmesøer

Her ses en af Danmarks første svømmesøer. Søen er nyanlagt, beplantningen mangler derfor at etablere sig. Anlægget består af et nedre bassin med et dybt svømmeområde i midten og en lav bredzone med vegetation og dekorationssten i kanten. Her ses trædesten i vandet og en sandstrand er anlagt til afslapning og som adgangszone til vandet. En badebro eller lign. anlægges senere.

Adgang til den naturalistiske sø via stentrappe

DYBDE

Den mulige badedybde hænger sammen med valget af størrelse og udformning på svømmesøen. Ønskes et naturligt udseende, graves profilen så stejl, som jordens beskaffenhed tillader det. Ønskes et mere arkitektonisk udseende kan en meget stejl profil skabes ved hjælp af stablede sandsække, og helt lodrette sider kan udføres i sten eller træ f.eks. med en trappe under vandet. En lille svømmesø med naturligt udseende kan f.eks. laves i 1,1 meters dybde og en større svømmesø samt den arkitektonisk udformede svømmesø kan laves i 2 meters dybde eller derover.

ADGANGSFORHOLD

Uanset hvilken udformning du vælger til din svømmesø, så er det vigtigt at tænke på adgangsforholdene; at kunne komme nemt og sikkert i eller op af vandet er væsentligt både for sikkerheden og for den gode badeoplevelse. Svømmesøens badeområde nås bedst fra en badebro eller terrasse påmonteret en stige eller trappe. Et alternativ i den naturligt udseende svømmesø kan være en trappe i natursten. Vælges en sandstrand som adgangsvej, bør der anvendes et kokostæppe eller lignende skridsikkert underlag på søens glatte gummidug.

VEJEN TIL HELT RENT FERSKVAND

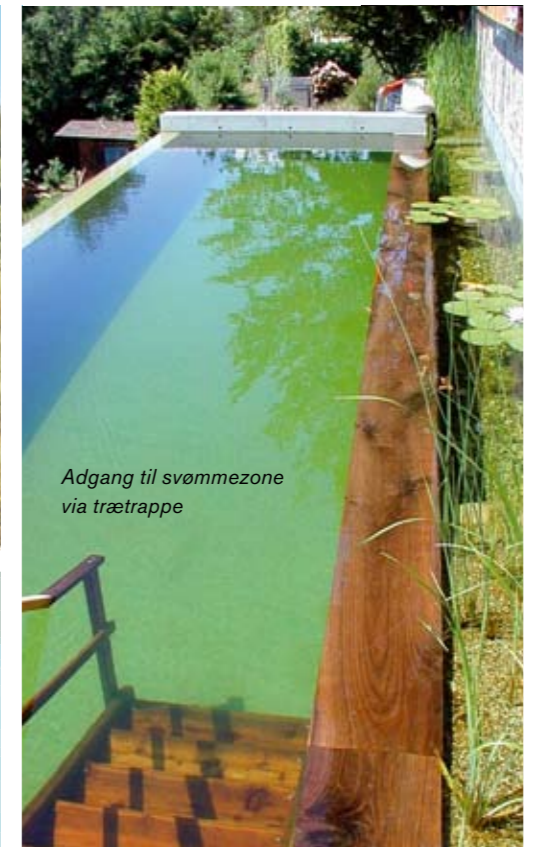
Kravet til vandets kvalitet for badning er af afgørende betydning. Vandets renhed og dermed også hygiejniske forhold kan forbedres ved etableringen af et effektivt biologisk og teknisk system. Hertil er der udviklet et utal af forskellige systemer, der er mere eller mindre avancerede. Et enkelt system fungerer ved at svømmesøen udbygges med en indsø, hvori der placeres specielle filtermedier podet med mikroorganismer. Vandet suges ind gennem filtrene ved hjælp af en pumpe, der sørger for at vandstrømmen presser partikler retur for let manuel indsamling i indsøen.

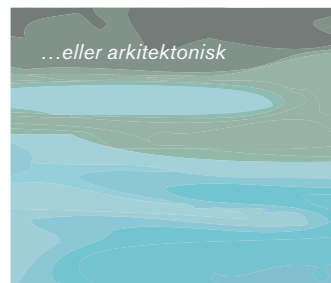
Svømmesø i havemiljø omgivet af stauder og græs med en lille træterrasse.

Svømmesø kan udformes naturalistisk...

Adgang til svømmezone via trætrappe

...eller arkitektonisk

En mere avanceret metode er, at supplere de biologiske rensningsprocesser i bredzonen med en teknikstation. Det er kombinationen af det biologiske og det tekniske system, der tilsammen udgør en effektiv måde at rense vandet på. Teknikstationen kan f.eks. bestå af et mekanisk sifilter som forfilter, en tørmonteret pumpe og et biologisk filter f.eks. et Beadfilter. Derudover SKAL et kraftigt UV-lys monteres for bekæmpelse af sygdomsfremkaldende vira og bakterier.

Vandet føres til teknikstationen via et bunddræn, der er så kraftigt, at det ikke kan beskadiges ved badning, samt en eller flere overfladeskimmere uden filterkurv, der kan klare bølgegang.

En teknikstation bestående af et mekanisk sifilter nederst til højre, en tørmonteret pumpe nederst til venstre og et Beadfilter øverst til venstre. Øverst til højre ses et UV-lys til bekæmpelse af sygdomsfremkaldende vira og bakterier. I midten til højre ses tre returløb, hvorfra vandet ledes tilbage til svømmesøen. Teknikstationen kan skjules f.eks. under en træterrasse.

Vandet fra teknikstationen pumpes retur gennem drænrør ved planternes rødder for at stimulere vandplanternes vækst og forøge deres næringsoptagelse. Returvandet fra teknikstationen kan med fordel også ledes i en ekstra rørføring direkte til svømmeområdet via en 90 graders bøjning. Hermed sikres vandrotation og transporten af biologiske og faste partikler til bunddrænet og videre herfra tilbage til teknikstationen for videre rensning.

De biologiske processer kan desuden stimuleres ved tilførsel af bakteriekultur og enzymer som sørger for acceleration af nedbrydningsprocesserne.

SVØMMESØEN TIL HELE FAMILIEN ÅRET RUNDT

Vand i alle former har altid en uhyre tiltrækningskraft på børn, det kan enhver forælder skrive under på. Placerer man vand i haven, udgør det altid en vis risiko. Derfor bør man aldrig lade børn lege hverken i eller omkring svømmesøen uden opsyn. Til gengæld kan svømmesøen nemt tilpasses, så den kan være til stor glæde for hele familien. Har man små børn, så udform et afgrænset børnevenligt område med lavt vand måske med en rutsjebane, eller kombiner svømmesøen med en opvarmet badetønde eller en sauna, så familiens mere kuldske medlemmer også kan tage del i glæderne. Desuden kan badesæsonen forlænges betragteligt ved at

hæve vandtemperaturen i svømmesøen med en solfanger eller en varmeveksler. Det er både nemt og billigt.

Ud over den rene badeglæde er der også både visuelle og økologiske årsager til at vælge at anlægge en svømmesø. Svømmesøen er et harmonisk anlæg, som er smukt og levende året rundt i kraft af miljøet i og omkring den. Bliver vinteren kold nok, kan svømmesøen oven i købet bruges til skøjtebane. Desuden er svømmesøens bredzone som

biotop levested for mange forskellige insekter, dyr og planter. Umiddelbart ønsker vi os måske ikke flere insekter i haven, men de er føde for mange dyr og tilføjer derfor haven et rigere dyreliv bl.a. mange fuglearter og giver på den måde flere naturoplevelser lige uden for døren. Svømmesøen giver dermed også en øget økologisk bevidsthed både til børn og voksne. Derfor kan svømmesøen let blive et nyt og dejligt mødested for flere generationer i familien året rundt og dermed give øget livskvalitet og mindre stress i hverdagen.

Den første badetur med svømmesøens indehaver og Lars Juncker i vandet, vel og mærke i november måned. Frisk ja, men fyldt med velvære!

Spørgsmål og svar omkring svømmesøen

Kan jeg have fisk i min svømmesø?

Nej, desværre ikke. Fiskene belaster vandet ved deres fodring og affaldsstoffer. Men skulle lysten til badning ophøre, er muligheden for en fiskebestand mulig, idet den avancerede tekniske og biologiske opbygning muliggør en meget stor fiskebestand.

Får vi problemer med myg?

Myg bliver stort set aldrig et problem, når haven tilføres et bassin, men er der i forvejen et problem med myg, vil det fortsætte, men dog ikke øges, da myggene til stadighed vil blive bekæmpet af deres naturlige fjender i og omkring vandet.

Hvordan er vandtemperaturen?

Overfladevandet bliver opvarmet af solen og varmen transporteres langsomt til de dybere liggende lag. Men der er umiddelbart ingen problemer i at opvarme vandet yderligere f.eks. med en solfanger eller varmepumpe. Blot 5 graders temperaturstigning vil forlænge badesæsonen betydeligt.

Hvor meget vedligeholdelse kræver svømmesøen?

Svømmesøen kræver naturligvis kontinuerligt tilsyn, men den biologiske og tekniske løsning sikrer effektiv og let vedligeholdelse. Organiske partikler samles i bredzonen og teknikstationen til enkel udslamning, resten klarer naturen ved biologiske processer.

Hvad er svømmesøens største fjender?

Svømmesøens fjender er udefrakommende elementer, der skaber ubalance i systemet. Ænder er den største af dem alle. Én and producerer affaldsstoffer svarende til 5.000 mennesker. Andre fjender er gødningskugler fra haven, der indeholder næringsstoffer samt Cola, der indeholder store mængder af fosfor.

INFO

Vind bogen Vand i Haven af Lars Juncker

Se side 6

Ole Münster, direktør

SÆT KØERNE PÅ GRÆS

Engang kom køerne på græs om sommeren. Sådan er det ikke længere! I dag udmagres og dør tusindvis af køer af at være lukket inde døgnet rundt, året rundt. De kommer aldrig ud i det fri!

Du kan få køerne tilbage på græs ved at give din underskrift – så vi kan påvirke politikere, virksomheder og organisationer til at skride til handling.

Læs mere og skriv under på www.dyrenesalarm.dk

Dyrenes Beskyttelse

Svømmesøer